

Bijlage 3: JAARVERSLAG 2009 DNPP

Inleiding

2009 was voor het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen (DNPP) van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) een productief jaar. Er werd hard gewerkt aan uiteenlopende projecten, die werden gefinancierd door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), het Montesquieu Instituut en de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). Daarnaast hadden er verkiezingen plaats voor het Europees Parlement, wat – zoals gebruikelijk bij verkiezingscampagnes – tot extra drukte leidde.

Wetenschappelijk Adviescollege ten behoeve van het DNPP

Conform de ‘regeling DNPP’ werd in 1980 het Wetenschappelijk Adviescollege ten behoeve van het DNPP ingesteld. Op 1 januari 2009 bestond het Adviescollege uit de volgende leden:

- dr. J.M. van Boetzelaer (voorzitter), op voordracht van de Bibliothecaris;
- prof.dr. D.F.J. Bosscher, hoogleraar Eigentijdse Geschiedenis, op voordracht van de Faculteit Letteren;
- prof.mr. D.J. Elzinga, hoogleraar Staatsrecht, op voordracht van de Faculteit Rechtsgeleerdheid;
- drs. E. de Jonge, algemeen directeur Groninger Archieven, op voordracht van de Bibliothecaris;
- prof.dr. F.N. Stokman, hoogleraar Methoden en Technieken van Sociaal-Wetenschappelijk Onderzoek, op voordracht van de Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen;
- dr. A.C. Klugkist, Bibliothecaris, adviserend lid.

Het Wetenschappelijk Adviescollege kwam in het verslagjaar niet bijeen.

Personeelsformatie

Op 1 januari 2009 was de staf van het DNPP als volgt samengesteld:

drs. B.H. de Boer – documentalist (0,6 fte)

dr. A.P.M. Lucardie – wetenschappelijk medewerker (0,5 fte)

mevr. D. van Rheenen – documentaliste (0,4 fte)

dr. G. Voerman – directeur (1,0 fte)

In de vacature van secretaresse, die op 1 oktober 2008 was ontstaan met het vertrek van mevr. C. Karimi Fard, kon niet structureel worden voorzien vanwege de reorganisatie van de bibliotheekvoorzieningen van de RUG. A.A. Spijkstra, bibliotheek-technisch medewerker van de Rechtenfaculteit, zorgde voor enige vervanging door in het kader van een interne RUG-stageplaats van 1 november 2008 tot 1 mei 2009 de website van het DNPP bij te houden en bepaalde secretariële werkzaamheden uit te voeren (0,8 fte). Vanaf 1 januari was mevr. K. Westra tijdelijk op het DNPP werkzaam (tot 1 februari 2010); zij hield zich vooral bezig met de verwerking van tijdschriften (0,2 fte). De aanstelling van mevr. M. Daniel in het kader van de leerwerkplekken-regeling van de RUG liep op 1 september 2009 af.

Aan het door het ministerie van BZK gefinancierde project dat het opzetten van een databank betreffende de Nederlandse politieke partijen behelst, was drs. E. Dijk van 1 maart tot 1 september werkzaam. Zijn aanstelling van 0,4 fte werd van 1 augustus tot 1 september teruggebracht tot 0,2 fte. De tijdelijke aanstelling van mevr. drs. N. Postma in het kader van dit project liep op 15 januari af (0,6 fte). Vanaf 8 mei tot 1 januari 2010 werd op haar als oproepkracht een beroep gedaan. Van 1 februari tot 1 juli was J.K. van Zonneveld als student-assistent betrokken bij het door het ministerie van BZK gefinancierde project 'Partijfinanciering in Europa. Een vergelijkend onderzoek naar regelingen voor overheidssubsidies en giften voor politieke partijen' (0,5 fte).

In het kader van enkele door het Montesquieu Instituut gesubsidieerde projecten traden in 2009 twee student-assistenten in dienst. M. van der Linde werkte van 1 februari tot 1 juli (0,5 fte), van 1 juli tot 1 oktober (0,4 fte) en van 16 november tot 1 januari 2010 (1,0 fte) mee aan het onderzoek naar de relaties tussen de Nederlandse partijen en de europartijen; en mevr. N. Harteveld van 1 februari tot 1 september aan het boek over de Nederlandse eurocommissarissen (0,3 fte). Mevr. drs. N. van de Walle was (vanaf 1 december 2008) tot 15 februari 2009 op het DNPP aangesteld (0,5 fte); zij schreef mee aan het boek over de Europese verkiezingsaffiches, een project dat eveneens werd gesubsidieerd door het Montesquieu Instituut. Van 8 juni tot 1 januari 2010 werkte zij als oproepkracht.

Evenals in vorige jaren werd in 2009 de staf van het DNPP bijgestaan door de vrijwilligers drs. G.B. Auping, drs. J. Hippe en drs. R.F. van Wijk. Zij hielden zich voornamelijk bezig met het inventariseren van aanvullingen op de archieven van D66 en de VVD, en met de ontsluiting van publicaties ten behoeve van de catalogus van het DNPP. De hierboven al genoemde student-assistent Van der Linde was daarnaast in de periode 1 februari tot 1 juli als stagiair op het DNPP werkzaam.

Herstructurering DNPP

In 2008 werd een begin gemaakt met de herziening van de formele doelstellingen van het DNPP, die onder meer het zelfstandig uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek niet toestaan. Besloten werd de uit 1980 daterende 'regeling' voor het Documentatiecentrum meer in overeenstemming te brengen met de bestaande praktijk en te bezien of het door de DNPP-medewerkers uitgevoerde onderzoek een facultaire inbedding kon krijgen. Door Voerman was een notitie van die strekking opgesteld, waarin hij verder voorstelde het DNPP om te vormen tot een kennis- en informatiecentrum (zie hiervoor het Jaarverslag 2008). De documentatie- en archiefcollecties zouden de basis moeten blijven vormen voor de onderzoeks- en informatiefunctie; en teneinde de onderzoeksfunctie van het DNPP te bestendigen, diende de directeur van het centrum tevens als hoogleraar te worden aangesteld. In augustus 2008 had het Wetenschappelijk Adviescollege (WAC) zich achter deze voorstellen geschaard. Begin 2009 sprak het College van Bestuur (CvB) zich er ook positief over uit. Overleg met het bestuur van de Faculteit Rechtsgeleerdheid leidde in de loop van het verslagjaar tot overeenstemming over samenwerking. De bedoeling is dat het door het DNPP verrichte onderzoek wordt ondergebracht bij de vakgroep Staatsrecht/Internationaal recht enerzijds en de vakgroep Rechtstheorie/Rechtsociologie anderzijds, en wel in de vorm van een samenwerkingsproject. Over de aard van die samenwerking zou in 2010 nog nader overleg volgen.

In samenhang met de voorgenomen herstructurering van het DNPP werd in 2009 tevens een begin gemaakt met de reorganisatie van een aantal standaardwerkzaamheden van het Documentatiecentrum. Vanaf de oprichting in 1973 zijn uit een aantal

landelijke dagbladen artikelen geknipt (en deels gecatalogiseerd) over politieke partijen en in het bijzonder hun buitenparlementaire optreden. Het bijhouden van deze knipselcollectie is arbeidsintensief en lijkt als gevolg van de voortschrijdende digitalisering tot op zekere hoogte overbodig geworden. Lexis Nexis, waarop de RUG een licentie heeft, biedt on-line artikelen aan uit vrijwel alle nationale (en een aantal regionale) kranten. Om deze reden is besloten om met ingang van 1 januari 2009 de collectie krantenknipsels af te sluiten en uitsluitend gebruik te maken van Lexis Nexis. De arbeidstijd die daarmee vrijkomt, zal worden besteed aan het verzamelen en bewerken van informatie voor de website van het DNPP.

Een andere belangrijke traditionele activiteit van het DNPP is de inhoudelijke ontsluiting, door de toekenning van trefwoorden, van de ledenbladen en de wetenschappelijke tijdschriften van de politieke partijen. Ook dit legt een groot beslag op de beschikbare werktijd. Met ingang van 1 januari 2009 is de inhoudelijke ontsluiting van de ledenbladen gestaakt, die van de wetenschappelijke tijdschriften met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2005 (vanwege de bestaande achterstanden bij de ontsluiting van deze bladen). Voortaan worden de digitale versies van deze periodieken (die door de partijen – al dan niet via hun website – aan het Documentatiecentrum beschikbaar worden gesteld) opgenomen in een door het DNPP beheerde repository, waarbij zij via de DNPP-site voor gebruikers *full text* doorzoekbaar zijn.

Dienstverlening

Zoals gebruikelijk legde de dienstverlening een behoorlijk beslag op de arbeidstijd. In 2009 bedroeg het aantal bezoekers zo'n 800, wat minder dan het vorige jaar. Het aantal verzoeken per brief, telefoon of email lag op ongeveer 900. Ook dit jaar waren het vooral masterstudenten van verschillende disciplines (geschiedenis, politicologie, sociologie) die een beroep op het DNPP deden. Daarnaast meldden zich AIO's en andere (soms uit het buitenland afkomstige) wetenschappers, journalisten, HBO-studenten en leerlingen van middelbare scholen.

In het verslagjaar werden Lucardie en Voerman regelmatig door de media benaderd, soms ook uit het buitenland. Naast het verstrekken van informatie werd ook commentaar gegeven op politieke gebeurtenissen. Verder ondersteunde het Documentatiecentrum ook onderwijsactiviteiten van verschillende aard (zie onder 'Relaties met instellingen en het onderwijsveld').

Documentatie

De tweede belangrijke taak van het DNPP, naast en als voorwaarde voor de dienstverlening, bestaat uit documentatieactiviteiten. Voor een uitgebreid en geactualiseerd overzicht van de op het Centrum aanwezige periodieken en overige collecties wordt verwezen naar de website van het DNPP (www.dnpp.nl). Hieronder volgt een globale aanduiding.

In 2009 werden op het DNPP de volgende collecties (waarvan de eerste vier toegankelijk zijn via de geautomatiseerde catalogus) bijgehouden en uitgebreid:

1. *boeken*. Deze collectie bevat vooral historische en politicologische literatuur betreffende politieke partijen, alsmede (auto-)biografieën van politici. Het aantal boeken bedroeg eind 2009 circa 4.300.
2. *brochures*. Deze verzameling bestaat grotendeels uit door politieke partijen of hun nevenorganisaties uitgegeven brochures en rapporten. Deze publicaties worden systematisch aangeschaft. Eind 2009 waren ongeveer 7.000 brochures gecatalogiseerd.

3. *knipsels*. Op het DNPP is een uitgebreide collectie krantenknipsels aanwezig over partijpolitieke ontwikkelingen in Nederland, met het accent op de activiteiten van de partijen buiten het parlement. Deze verzameling gaat terug tot het begin van de jaren zeventig, en bestaat uit knipsels uit het *Dagblad van het Noorden* (voorheen *Nieuwsblad van het Noorden*), *NRC Handelsblad*, *Trouw*, *de Volkskrant*, *Nederlands Dagblad* en *Reformatorisch Dagblad*. Met ingang van 1 januari 2009 is de knipselcollectie afgesloten (zie hierboven onder ‘herstructurering DNPP’).

4. *opinie- en partijbladen*. Het DNPP bezit een uitgebreide collectie opiniebladen (die teruggaat tot 1973) en partijbladen. Bij deze laatste categorie wordt gestreefd naar volledigheid.

5. *affiches*. Aan het einde van 2009 telde de affichedcollectie ongeveer 2.650 verschillende exemplaren, die op de website van het DNPP te zien zijn. Tegen betaling worden scans van de affiches voor illustratiedoeleinden ter beschikking gesteld, hetgeen regelmatig voorkomt.

6. *geluidsarchief*. Naast interviews met prominente partijpolitici (veelal gehouden in het kader van een specifiek onderzoek) bevat deze collectie vooral integrale geluidsopnames van belangrijk geachte partijbijeenkomsten zoals congressen en partijraden. Sinds 2000 wordt deze collectie echter nauwelijks meer aangevuld. Eind 2009 telde het geluidsarchief ruim 350 geluidsbanden en ongeveer 400 cassettes.

7. *archieven*. Het DNPP ontvangt regelmatig (supplementen op de) archieven van partijen (zoals van de VVD en D66) en van particulieren. Voor een actueel overzicht van de archieven die het DNPP in beheer heeft, wordt hier verwezen naar de website (www.dnpp.nl). Hier zijn ook van de meeste archieven de plaatsingslijsten te vinden. Verder zij nog vermeld dat met uitzondering van de collecties waarvan de plaatsingslijst nog in voorbereiding is, al deze archieven voor onderzoek beschikbaar zijn. In verband met de beperkende voorwaarden die soms door de archiefhouder aan de raadpleging van een archief zijn gesteld, dienen bezoekers hierover van tevoren met het DNPP contact op te nemen. Het is in alle gevallen noodzakelijk schriftelijke toestemming voor raadpleging te verkrijgen van het Hoofd van het DNPP.

8. *websites*. Sinds 2001 archiveert het DNPP regelmatig de websites van de politieke partijen, hun nevenorganisaties en hun kandidaten – eind 2009 in totaal 663 verschillende sites (zie de speciale website: www.archipol.nl). Voor raadpleging van deze collectie is toestemming nodig: een wachtwoord en *username* kan via de archipol-site worden aangevraagd.

9. *overig*. Zonder uitputtend te zijn, worden hier nog de volgende collecties genoemd:

- statuten, reglementen, jaarverslagen, verkiezings- en beginselprogramma's;
- congresstukken (van congressen, algemene ledenvergaderingen of partijraden);
- elektronische publicaties (beginsel- en verkiezingsprogramma's, artikelen uit de Jaarboeken van het DNPP), raadpleegbaar op de website van het DNPP.

In 2009 ontving het DNPP opnieuw enkele schenkingen van archieven. In juli werd het persoonlijke archief verkregen van J. Goeman, die vanaf 1994 enkele jaren voorzitter van de Unie 55+ was geweest. In oktober bracht mevr. K. Kuipers, in de jaren 1993-1995 tijd voorzitter van De Groenen, haar persoonlijke materiaal over naar het DNPP. In mei en december deponeerde D66 enkele aanvullingen op het partijarchief. In mei werd het ongeordende archief van de Tweede-Kamerfractie van de VVD, dat sinds het begin van de jaren negentig door het DNPP werd bewaard, overgebracht naar het Nationaal Archief.

Automatisering en internet

De catalogus van het DNPP is te raadplegen op de website www.dnpp.nl. Op deze site wordt tevens in toenemende mate organisatorische en documentaire informatie aangeboden over de Nederlandse politieke partijen – zoals overzichten van de ledentallen van de partijen, en hun verkiezings- en beginselprogramma's.

Per 31 december 2009 telde de geautomatiseerde catalogus van het DNPP ongeveer 121.500 titels van boeken, brochures en artikelen uit partijbladen, opiniebladen, wetenschappelijke tijdschriften en dagbladen. Deze titels zijn ook te vinden in PiCarta (picarta.pica.nl).

In november 2008 had het DNPP in het kader van de subsidieregeling 'Digitaliseren met beleid' van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een startsubsidie verworven om een uitgebreide en gedetailleerde subsidie-aanvraag op te stellen ten behoeve van de modernisering van de website van het Documentatiecentrum en van aanpassingen van de software voor het archiveren van websites (van politieke partijen). In het eerste halfjaar van 2009 werd deze aanvraag opgesteld en in september ingediend. In november kreeg het DNPP bericht dat een bedrag van ruim 200.000 euro was toegekend om deze plannen uit te voeren. De beoordelingscommissie achtte het project 'een belangrijk initiatief, het is waardevol om terug te kunnen blikken op de politieke geschiedenis en actuele ontwikkelingen daarbinnen. Het project heeft vooral voor de kleinere archief- en documentatiecentra een voorbeeldfunctie, waarbij de thematische archivering van websites het meest vernieuwende onderdeel is. Positief is dat DNPP open systemen gebruikt waardoor anderen het aanbod van DNPP kunnen hergebruiken'. De werkzaamheden ten behoeve van dit project zullen op 1 april 2010 van start gaan.

Onderzoek en publicaties

Behalve documentatie en dienstverlening heeft het DNPP ook tot taak wetenschappelijk onderzoek naar Nederlandse politieke partijen waar mogelijk te stimuleren, te ondersteunen en te begeleiden. Om deze taken naar behoren te kunnen vervullen, zijn goede contacten met het onderzoeksveld van belang. In 2009 werden verschillende onderzoeksprojecten door het DNPP (mede) uitgevoerd:

- Online-databank en handboek Nederlandse politieke partijen; in opdracht van het ministerie van BZK.
- 'Partijfinanciering in Europa. Een vergelijkend onderzoek naar regelingen voor overheidssubsidies en giften voor politieke partijen'; in opdracht van het ministerie van BZK.
- 'Democratische Audit Nederland'. Evaluatie van het Nederlandse politieke bestel, geleid door prof.dr. J. Thomassen (Universiteit Twente) en prof.dr. R. Andeweg (departement Politieke Wetenschappen van de Universiteit Leiden), en gefinancierd door de Sociaal-Wetenschappelijke Raad van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW) en het ministerie van BZK.
- Monografie opstelling Nederlandse politieke partijen ten aanzien van de Europese integratie; uitgevoerd in samenwerking met het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis (CPG; Radboud Universiteit Nijmegen) en gefinancierd door het Montesquieu Instituut en het Europafonds van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

- Onderzoek relatie Nederlandse partijen en de Europese partijverbanden, mede gefinancierd door het Montesquieu Instituut.
- Bundel over de Nederlandse eurocommissarissen, mede gefinancierd door het Montesquieu Instituut.
- Monografie campagnes voor de Europese verkiezingen (1979-2009), mede gefinancierd door het Montesquieu Instituut (afgerond).
- Onderzoeksproject ‘Decline in Political Party Membership’, uitgevoerd in samenwerking met dr. W.H. van Schuur (vakgroep Sociologie van de RUG) en prof.dr. R.A. Koole (departement Politieke Wetenschappen van de Universiteit Leiden).

Naast de hierboven vermelde ondersteuning en uitvoering van onderzoeksprojecten hebben individuele medewerkers van het DNPP deelgenomen aan wetenschappelijke bijeenkomsten (zie onder ‘lezingen, congres- en symposiumbijdragen’). In 2009 verzorgden zij de volgende publicaties en papers:

wetenschappelijke publicaties

- Paul Lucardie, ‘L’evanouissement du “toryisme” canadien. Les programmes du Parti conservateur de 1993 à 2006’, in: Linda Cardinal en Jean-Michel Lacroix, red., *Le conservatisme. Le Canada et le Québec en contexte*, Paris: Presses Sorbonne Nouvelle, 2009, 51-60.
- Paul Lucardie, ‘Populism: Some Conceptual Problems’, in: *Political Studies Review*, 7 (2009), nr. 3, 319-321.
- A.P.M. Lucardie, ‘Rechts-extremisme, populisme of democratisch patriottisme? Opmerkingen over de politieke plaatsbepaling van de Partij voor de Vrijheid en Trots op Nederland’, in: G. Voerman, red., *Jaarboek 2007 Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen*, Groningen: DNPP, 2009, 176-190.
- Gerrit Voerman, ‘Van Mao tot marketing. Over het populisme van de SP’, in: *Socialisme & Democratie*, 66 (2009), nr. 9, 26-32.
- G. Voerman, ‘Partijformaties op Europees niveau. Van federaties naar Europartijen’, in: G. Voerman, red., *Jaarboek 2007 Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen*, Groningen: DNPP, 2009, 191-221.
- Gerrit Voerman, ‘The politician strikes back? Political blogs as a means of becoming less dependent on the media’, in: Huub Wijffjes en Gerrit Voerman, red., *Mediatization of Politics in History*, Leuven etc.: Peeters, 2009, 115-136.
- Gerrit Voerman, ‘From Federation to Party? The Formation of Political Parties in the European Union’, in: *Fifty Years European Parliament. Experience and Perspectives*, z.pl. (Athene), 203-228.
- Huub Wijffjes en Gerrit Voerman, red., *Mediatization of Politics in History*, Leuven etc.: Peeters, 2009.

vakpublicaties

- Paul Lucardie ‘The Netherlands’, in: *European Journal of Political Research*, 48 (2009), 7/8 (nov.dec.), 1130-1132.
- Paul Lucardie, ‘Meritocratie vs democratie. De spagaat van politieke partijen’, in: *Idee*, 30 (2009), 5 (okt.), 14-17.
- Paul Lucardie en Gerrit Voerman, ‘Kroniek 2007. Overzicht van de partijpolitieke gebeurtenissen van het jaar 2007’, in: G. Voerman, red., *Jaarboek 2007*

ocumentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen, Groningen: DNPP, 2009, 3-71.

- Gerrit Voerman, 'Winst PVV kan ook de doodsteek zijn', in: *NRC Handelsblad*, 11 juni 2009.
- Gerrit Voerman, 'Linkspopulismus im Vergleich. Die niederländische Sozialistische Partei und die deutsche Linke', in: Friso Wielenga en Loek Geeraedts, red., *Jahrbuch 2008 Zentrum für Niederlande-Studien*, Münster: Aschendorff Verlag, 2008, 35-56.
- Gerrit Voerman en Nelleke van de Walle, *Met het oog op Europa. Affiches voor de Europese verkiezingen, 1979-2009*, Amsterdam: Boom, 2009.

lezingen, congres- en symposiumbijdragen

- Paul Lucardie, 'Between Sacred and Secular: Moral Values and Political Parties in the Netherlands'. Paper gepresenteerd op de Joint Sessions van het European Consortium for Political Research (ECPR) in Lissabon, 14-19 april 2009.
- Paul Lucardie, 'Tussen establishment en extremisme: populistische partijen in Nederland'. Paper gepresenteerd op het Politicologenetmaal in Nijmegen, 29-30 mei 2009.
- Paul Lucardie, 'Populismus: einige historische und theoretische Bemerkungen'. Paper gepresenteerd op het colloquium 'Populismus in Deutschland und den Niederlanden im Vergleich' in Münster, 10 december 2009.
- Paul Lucardie, 'Three varieties of direct democracy'. Paper gepresenteerd op de conferentie 'Creative Crises of Democracy', Soeterbeeck Study Centre van de Radboud Universiteit Nijmegen in Ravenstein, 14-16 december 2009.
- Paul Lucardie en Gerrit Voerman, 'Democratie binnen partijen, democratie buiten partijen'. Paper gepresenteerd op de bijeenkomst 'Democratische Audit Nederland', Nijmegen, 27 mei 2009.
- Wijbrandt van Schuur en Gerrit Voerman, 'Brittle and ductile fractures. Why Dutch members leave their party'. Paper gepresenteerd op de Joint Sessions van het ECPR in Lissabon, 14-18 april 2009.
- Wijbrandt van Schuur and Gerrit Voerman, 'Becoming a member of a political party and staying, two difficult decisions'. Paper gepresenteerd op de vijfde ECPR General Conference in Potsdam, 10-12 september 2009.
- Gerrit Voerman, 'The formation of political parties in the European Union'. Paper gepresenteerd op het congres 'The European Parliament in an ever changing Union: where to go from here?', Universiteit van Maastricht, 5 en 6 maart 2009.
- Gerrit Voerman, 'Van Mao tot Marijnissen. Over het populisme en de SP'. Paper gepresenteerd op het congres 'Populisme in de Polder', Universiteit Leiden, 15 mei 2009.
- Gerrit Voerman, 'PvdA en SP'. Paper gepresenteerd op het congres 'Schuren en Scheuren. Honderd jaar links binnen de sociaal-democratie', georganiseerd door de Wiardi Beckman Stichting, Deventer, 19 juni 2009.
- Gerrit Voerman, 'The Dutch Socialist Party, a maoist sect in de 1970s'. Paper gepresenteerd op de conferentie 'Les partis politiques de la gauche anticapitalistes en Europe/Left-wing anti-capitalist political parties in Europe', CHERPA/L'Institut d'Etudes Politiques, Aix-en-Provence, 1 en 2 oktober 2009.

- Gerrit Voerman, 'Affiches met symboliek'. Lezing op 'De dag van de Groninger Geschiedenis', Groningen, 17 oktober 2009.
- Gerrit Voerman, 'Vernieuwing van de Nederlandse politieke partijen'. Inleiding op het debat 'Het Mes in de Democratie', georganiseerd door het Forum voor Democratische Ontwikkeling (FDO), Utrecht, 14 december 2009.
- Gerrit Voerman en Marcel Boogers, 'Rekrutering van kandidaten voor de raadsverkiezingen van 2006'. Inleiding op het symposium 'Rekrutering volksvertegenwoordigers door politieke partijen', georganiseerd door het ministerie van BZK, Delft, 27 oktober 2009.
- Gerrit Voerman en Wijbrandt van Schuur, 'De Nederlandse politieke partijen en hun leden (1945-2009)'. Paper gepresenteerd op de bijeenkomst 'Democratische Audit Nederland', Nijmegen, 27 mei 2009.

Relaties met instellingen en het onderwijsveld

De politieke partijen zijn vanzelfsprekend de belangrijkste organisaties waarmee het DNPP contacten onderhoudt. Zoals gebruikelijk ontving het Documentatiecentrum van alle partijen periodieken, brochures, nota's, rapporten en programma's. Op hun beurt doen de politieke partijen ook regelmatig een beroep op de collecties van het Documentatiecentrum.

Voerman onderhield voor het DNPP verder de contacten met onder andere het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis (CPG), het Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme (HDC), het Parlementair Documentatiecentrum (PDC), het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG), het Katholiek Documentatiecentrum (KDC) en het Instituut voor Publiek en Politiek (IPP). In het verslagjaar maakte hij deel uit van de Wetenschappelijke Raad van het CPG. Ook was hij secretaris van het bestuur van het Kossmann Instituut.

In de vorige paragraaf werden reeds enkele contacten op onderzoeksgebied met universitaire instellingen genoemd. Daarnaast gaven medewerkers van het DNPP in 2009 ook (gast-)colleges en lezingen, waarvan enkele hierboven reeds zijn vermeld. Op 10 maart gaf Voerman een gastcollege aan de Radboud Universiteit in de cursus 'Nederlandse politiek in vergelijkend perspectief'. Op 28 september sprak hij over politieke partijen in het kader van de cursus 'Inleiding Politicologie' van de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de RUG. Op 28 november verzorgde hij in het kader van het college Bronnen en Methoden voor geschiedenisstudenten een introductie op het DNPP.

Sinds 2001 is Voerman aangesteld als onbezoldigd universitair docent bij de sectie Eigentijdse Geschiedenis van de Faculteit Letteren. Uit dien hoofde begeleidt hij studenten bij hun doctoraalscripties.

Montesquieu Instituut

Het DNPP maakt deel uit van het in 2007 opgerichte en in Den Haag gevestigde 'Montesquieu Instituut. Centrum voor Europese Parlementaire Geschiedenis en Constitutionele Ontwikkeling' (zie ook het Jaarverslag 2007 en 2008). Namens het DNPP heeft Voerman zitting in het bestuur. Het Montesquieu Instituut verricht (vergelijkend) onderzoek naar onder meer parlementen en politieke partijen binnen Europa, de relaties tussen nationale parlementen en het Europees Parlement, de organen van de Europese Unie en de Europese partijorganisaties.

In het verslagjaar werkte het DNPP aan een aantal projecten die in 2008 waren gestart en die mede door het Montesquieu Instituut worden gefinancierd, zoals de monografie

over de opstelling van de Nederlandse politieke partijen in hun verkiezingsprogramma's en in het parlement ten aanzien van de Europese integratie (samen met het CPG), en de bundel met biografieën van de Nederlanders die lid zijn (geweest) van de Europese Commissie en haar voorloper, de Hoge Autoriteit van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS). De publicatie van de monografie en van de bundel wordt in 2010 voorzien. Verder werd gewerkt aan het project waarin de wisselwerking tussen de Europese partijverbanden en de Nederlandse lidpartijen wordt onderzocht.

Projecten gerelateerd aan de Europese verkiezingen

In het verslagjaar werd één door het Montesquieu Instituut gesubsidieerd project afgerond: in de aanloop naar de Europese verkiezingen verscheen *Met het oog op Europa. Affiches voor de Europese verkiezingen, 1979-2009*, van de hand van Van de Walle en Voerman. Enkele weken voor de Europese verkiezingen van 4 juni werd deze uitgave gepresenteerd. In de media werd hieraan ruim aandacht besteed. Aan de hand van de in dit boek afgebeelde posters gaf Voerman in de late avond van 9 mei (de 'dag van Europa') een zogeheten 'nachtcollege' over de 'Europese verkiezingscampagnes in historisch perspectief' in de Senaatskamer van de Rijksuniversiteit Groningen. Deze lezing werd gehouden in het kader van de 'Nacht van Europa', georganiseerd ter gelegenheid van 'De 27 uur van Europa' – de non-stop tour van staatssecretaris van Europese Zaken drs. F.C.G.H. Timmermans door Nederland, die was bedoeld om de Europese verkiezingen onder de aandacht van het publiek te brengen.

Op 18 en 19 december organiseerde het DNPP met financiële steun van het Montesquieu Instituut een bijeenkomst over de digitale campagne voor de Europese verkiezingen. In het kader van het zogeheten 'Comparative European New Media and Elections Project' presenteerde een tiental onderzoekers uit West- en Oost-Europa de bevindingen van hun onderzoek naar de wijze waarop politieke partijen in hun land van de nieuwe media in de verkiezingscampagnes gebruik hebben gemaakt. De resultaten van deze studies zullen waarschijnlijk worden gepubliceerd in een 'special issue' van een internationaal wetenschappelijk tijdschrift.

Bijzondere activiteiten

Op 9 december organiseerde het DNPP in samenwerking met de Prof.mr. B.M. Teldersstichting en het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis in Den Haag het seminar 'De Nederlandse politieke vrijzinnigheid in de eerste helft van de 20ste eeuw'. Aanleiding vormde het verschijnen van de proefschriften van dr. P.G.C. van Schie, *Vrijheidsstreven in verdrukking. Liberale partijpolitiek in Nederland 1901-1940* (in 2005) en van dr. M.-H. Klijnsma, *Om de democratie. Geschiedenis van de Vrijzinnig-Democratische Bond, 1901-1946* (in 2007). Op de bijeenkomst kwam onder meer de vraag aan de orde wat de liberalen en de vrijzinnig-democraten verdeeld hield en waarom zelfs hun geschiedenis niet in één studie kon worden geboekstaafd. Naast Klijnsma en Van Schie sprak verder onder meer prof.dr. H. te Velde (hoogleraar Vaderlandse

Geschiedenis aan de Universiteit Leiden). De bijeenkomst werd door circa zeventig belangstellenden bijgewoond.